

Bezpečnostní politika a „chytrá města“

PhDr. Vladimír Bervida, MBA

- Úvodem

Bezpečnostní politika se všeobecně opírá o pět základních částí, a to o zahraniční politiku, obrannou politiku, hospodářskou, vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu. Směřuje k zajištění svrchovanosti a územní celistvosti, demokratických základů a institucí, ekonomického a sociálního rozvoje, k ochraně občanů, majetku a životního prostředí, včetně plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.¹

Při uskutečňování bezpečnostní politiky je však využívánou součástí rovněž územní samospráva, která má na svém teritoriu objekty možného napadení, kritické infrastruktury, měkké a tvrdé cíle a místa svých vlastních priorit. V komplexním pohledu k zajištění bezpečnosti města je mimo činnost bezpečnostních sborů a složek nezbytná i aktivita vedení územní samosprávy. Ta má na svých bedrech politickou a správní odpovědnost za formu, prostředky a nástroje, kterými sama přispívá, organizuje a buduje bezpečnost občanů.

Jak docílit toho, aby města a obce byly příjemným místem k životu, rozvíjely se a jejich občané se cítili bezpečně? Každá organizace realizuje své cíle prostřednictvím řízení. Empirické studie dokazují, že intenzita kriminality a závažné trestné činnosti nesouvisí s velikostí městských aglomerací, ale je důsledkem špatného řízení a projektování měst. Komplexní rozvoj měst respektující zásady udržitelného rozvoje a modernizace usiluje o vyváženost zdravého životního prostředí, hospodářského rozvoje, bezpečnosti a soudržnosti společenství obyvatel v daném území. Žijeme v době neustálých a rychlých změn. Stejně tak jako se v soukromém sektoru organizace přizpůsobují měnícím se požadavkům trhu, jsou města nucena přizpůsobovat veřejné služby v oblasti bezpečnosti nejen změnám legislativním, ale rovněž změnám ve vnímání a přijímání nových bezpečnostních standardů.

Zajištění bezpečnosti měst je integrální součástí rozvojových konceptů regionu a zajištění pocitu bezpečí jedním z významných kritérií kvality života občanů. Realizace tohoto cíle však není jen záležitostí státních bezpečnostních složek, pro zdárné uskutečnění je zapotřebí vytvářet

¹ Definici pojmu Bezpečnostní politika lze nalézt například na <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

spolupráce mezi všemi zainteresovanými regionálními aktéry, zajišťujícími komplexní bezpečnost. Počáteční fází je vždy mapování zainteresovaných subjektů na lokální úrovni a hledání souladu zájmů soukromého a veřejného sektoru s aplikací nových komunikačních technologií.

Technologie a sociální sítě poskytují účinné nástroje k posílení bezpečnostní politiky formou zapojení veřejnosti do prevence kriminality a sdílením informací ke zvyšování povědomí o kriminalitě a násilí.

V tomto článku budeme polemizovat nad přínosem a problematikou veřejné informovanosti, platformy Mobilního Rozhlasu a jemu podobných, kamerového systému, jakož i zabezpečení vytěžených dat, kterými se města snaží reálně zajistit vyšší bezpečnostní komfort občanům. Samozřejmě nelze srovnávat potenciál malých obcí s možnostmi velkých měst, a tak v této účelově zvolené oblasti bude diskutováno o záměrech u obce s rozšířenou působností, s cílem předcházet a snižovat kriminalitu a posilovat ochranu priorit na svém území.

V rámci konceptu chytrých měst existuje komplexní systém služeb provázaných s aplikacemi, které přináší řadu výhod, ale také velké množství nezodpovězených otázek. Vznikají důvody pro zabezpečení měst formou jakéhosi imunitního systému, který je schopen předcházet kriminalitě a negativním sociálním jevům. Do tohoto systému spadá i platforma Mobilní Rozhlas, přičemž se zamyslíme nad jejím využitím v praxi a vyhodnocením pozitivních a negativních aspektů.

Předpokládaným hlavním smyslem kamerového systému je předcházení trestné činnosti, zajištění bezpečnosti občanů, dohled nad veřejným pořádkem,² dopravní situací ve městě, vandalismem³ a ekologií.⁴ Pokusíme se prezentovat jeho další možné využití, a to k ochraně prvků kritické infrastruktury, objektům možného napadení, preferovaných budov a lokalit. Skrývá obrovský potenciál a případné posílení může být důležité zejména v oblasti ochrany měkkých cílů, všude tam, kde je velký počet míst s velkou koncentrací osob a s minimální ochranou.

Krátké zamyšlení bude věnováno duplicitě ochrany prvků kritické infrastruktury, měkkých a tvrdých cílů, kdy některé objekty již mají bezpečnostní monitoring zajištěn ze strany bezpečnostních složek a jejich předimenzovaná ochrana zde není smysluplná.

² Je přestupkem např. podle § 92 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, pokud je překročen hygienický limit hluku, nebo vibrací při veřejné produkci hudby.

³ Citovaný text z Mobilního Rozhlasu dne 27. 6. 2020: „Vážení občané, včera večer došlo k poškození dětského hřiště na sídlišti u Vory vandaly, dbejte prosím při návštěvě hřiště s dětmi zvýšené opatrnosti, je zde riziko pořezání od skla či zranění se od poničených předmětů.“

⁴ Podle § 66 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, je možné zbavovat se odpadů a nakládat s nimi pouze způsobem stanoveným zákonem.

Nedílnou součástí dobře fungujícího města i úlohou Mobilního Rozhlasu a kamerového systému je zajištění kybernetické bezpečnosti. Toto jde ruku v ruce s projekty, které rozvíjejí zmíněné aplikace. Integrace, nový bezpečnostní průmysl a kybernetické hrozby nám naznačují, jaké systémy se plánují ke zvýšení kybernetické ochrany a efektivity bezpečnostních aplikací. Pevně věřím, že po přečtení článku získají čtenáři obraz, v jakém bodě se bezpečnostní politika u „chytrých měst“ nachází a o jakém posílení zajištění bezpečnosti ve městě lze dále uvažovat.

- Co je „chytré město“ a jak jej lze zařadit do bezpečnostní politiky?

Pojmem „chytré město“ rozumíme strategické řízení měst, kde jsou využívány moderní technologie k ovlivňování kvality života. Přitom dochází k propojení rozmanitých aktivit mezi veřejnými službami a institucemi, díky nimž, město lépe funguje. Hovoříme o bezpečnosti, logistice, energetice, školství. V konceptu bezpečnosti chytrého města je kladen důraz na tvrdé a měkké cíle a infrastrukturu města, aniž by to bylo původním záměrem. Projekce se odehrává v několika úrovních, a to do organizací, pro něž informační technologie zpracují potřebná data, dále v komunitní úrovni života se zapojením elektronických informačních systémů, kde se vedení města snaží s občany komunikovat, dále do infrastruktury a energetiky se specifickou vazbou na bezpečnost. Výsledná kvalita města, jež je v mnoha ohledech subjektivní, je těžko hodnotitelná, ovšem v otázkách výskytu kriminality měřitelná.⁵

Koncept „chytrého města“ se netýká pouze používaných nových technologií, nýbrž si klade za cíl nápomoci k celkové bezpečnosti, hospodářskému růstu a kvalitě životního prostředí. Využití moderních technologií v této souvislosti je prostředkem k dosažení zmíněných cílů. Vazbu na bezpečnostní politiku má zejména v řízení a regulaci dopravy nebo v zajištění elektřiny, podpoře systému inteligentního řízení veřejného osvětlení, v monitorovací činnosti bezpečnostních systémů pro ochranu majetku a občanů, včetně požární signalizace a diagnostických systémů k detekci poruch v městské infrastruktuře.

Koncept chytrého města může být aplikován na velkoměsto ale i na obec. Základní filozofií je porozumění místním podmínkám a potřebám, s nimiž se tento koncept rozvíjí. Je zakotven ve strategických dokumentech města, obce či regionu, a tudíž má vazbu jednak na zajištění ochrany obyvatelstva, rovněž na bezpečnostní politiku. K naplnění cílů obsažených ve

⁵ Užívaným pojmem „chytré město“ SMART CITY a „chytrá komunikace“ SMART COMMUNICATION je společností NEOGENIA s. r. o., jejímž produktem je aplikace MOBILNÍ ROZHLAS, více na: www.neogenia.cz/o-nas

strategii chytrého města směřují konkrétní dílčí projekty, zpravidla projekty moderních technologií, zaměřené na jednotlivé oblasti.

Při aplikaci konceptu „chytrého města“ hovoříme o projektech investičních, kdy město operuje s již technicky zralým řešením, nebo vývojových, kde se město stává živou laboratoří a není ještě plně hotové řešení. Tomu také pak odpovídá i způsob financování příslušného projektu, vedle prostředků z rozpočtu města se uplatňují rozmanité dotační nástroje. Zavádění konceptu „chytrého města“ představuje pro dodavatele jednak významnou tržní příležitost, jednak cenný zdroj dat pro další zdokonalování jejich produktů a služeb. Už nyní je patrná zcela automatická orientace k bezpečnostní politice. Průmysl je hnacím motorem chytrých měst a bezpečnostní politika se stává nedílnou součástí.

- Mobilní Rozhlas a obdobné internetové aplikace

V České republice se rozvíjí již zmiňovaný koncept „chytrých měst“. S tím souvisí i komplexní systém služeb provázaných s aplikacemi, které přinášejí mnoho výhod, ale i nebezpečí. Vznikají důvody pro zabezpečení měst formou jakéhosi imunitního systému, který koresponduje se sociálním vývojem a je schopen předcházet kriminalitě a negativním sociálním jevům. Města projevují zájem o zajištění takového servisu občanům, který by informačně propojil jako živý organismus obchodní systém, nemocnice, školy, instituce, zájmová sdružení, spolky, společnosti, cestovní ruch, společenské akce a samotné občany. Měl by být schopen zprostředkovat podávání podnětů k městskému úřadu v oblasti bezpečnostní, ve veřejném zájmu, rovněž v oblasti společenské, či pouze informativní. Dále vykročit vstříc postiženým a umožnit seniorům, handicapovaným a občanům v nouzi vyrozumění v hlasovém módu. Jako příklad může posloužit pro „chytré město“ a „chytrou komunikaci“ společnost Neogenia s. r. o., jejímž produktem je aplikace Mobilní Rozhlas. Tato společnost vyhrála tendr na bezpečnostní řízení a „smart“ komunikaci v Praze v roce 2012 a již od roku 2009 je na trhu s dobrou pověstí, nabízí komunikační servis zejména ve zmíněném bezpečnostním aspektu. Obdobou tohoto nástroje je například aplikace Změňte to a existuje řada dalších. Vždy se jedná o stejný balíček služeb v různých modifikacích, téměř s identickým záměrem.

Využitelnost Mobilního Rozhlasu a jemu aplikací podobných je realizovaná platformou pro komunikaci s občany prostřednictvím mobilních telefonů. Komunikace je oboustranná. Občan se obrátí se svým dotazem, připomínkou, případně upozorněním na konkrétní nedostatek k městskému úřadu, který věc následně řeší. Opačně úřad obeznámí občany například s plánovaným opatřením souvisejícím s omezením provozu ve městě, blížící se vichřicí,

odstávkou elektřiny nebo konáním velké společenské, sportovní či jiné akce ve svém teritoriu.⁶ Tímto způsobem se mohou registrovaní dozvědět o nebezpečích, blokovém čištění, anketách nebo mohou sami zaslat podnět, pokud naleznou aktuální problém, jímž může být i přeplněný kontejner, vandalové, osoby bez přístřeší a drogově závislí na dětských hřištích, vrak automobilu, rušení nočního klidu,⁷ díry v komunikaci, rozvodněný potok atd. Obdobně může Policie České republiky lokálně využít tuto městy zřízenou platformu pro informování spoluobčanů.⁸ Velké obce mají pozitivní zkušenosti s využitím těchto platform zejména v rámci prevence kriminality ve školách a školkách, kde probíhá komunikace mezi rodiči a vedením školky. Dále tam, kde je efektivní znát rychlou oboustrannou reakci, ale třeba také v případě potřeby neúředně sdělovat takovým způsobem, aby informovaná osoba získala o dané věci celkový přehled a měla možnost zpětně reagovat.

Přínosem aplikace Mobilním Rozhlasu je okamžitý, cílený, měřitelný a obousměrný dialog. Ve vztahu k bezpečnostní politice a k činnosti složek integrovaného záchranného systému jde však o pouhý přídavek. Lze ji ovšem efektivně využívat například pro náhlý výpadek elektřiny, doplňující informace k povodním, pátrání po osobách po konzultaci s Policií České republiky či při pátrání po zatoulaných zvířatech.⁹ V této souvislosti se používá termín „krizová komunikace“, nemá však nic společného s terminologií v rámci krizového zákona. Cílem je spokojený občan, prevence škod, pozitivní vnímání úřadu, úspora času úředníků, komunikace pod kontrolou a modernizace komunikace. Ve vztahu k občanům jde o informování a jejich zapojení do kampaně, podporu rozmanitých nápadů, rozšíření systému bezpečnosti a informovanosti do školek a škol, tvorbu anket, stimulace pro občany v otázkách jejich bezpečnosti, jedná se o systém pro chytrou komunikaci. Je prokázáno, že prevence kriminality předchází trestné činnosti a viktimizaci, zlepšuje kvalitu života a v komplexním pohledu snižuje náklady vyplývající z trestné činnosti.

Realizaci Mobilního Rozhlasu lze zaměřit podle aktuálních potřeb, a to například k posílení pocitu bezpečí občanů před přestupky,¹⁰ jako komunikační audit, k získání přehledu o řešení problémů, k lokálnímu sběru kontaktů, k letákové kampani a ke generování zpráv pro nevidomé a slabozraké občany. Je možné zacílit na ochranu bezpečnosti osob a majetku, předcházení

⁶ Citovaný text z Mobilního Rozhlasu ze dne 24. 7. 2020: „Vážení spoluobčané, zítra, tj. 25. 7. 2020 od 09 hodin do 15 hodin, se uskuteční běžecký závod Spa-Run. Lze očekávat problémy v dopravě, a to zejména při parkování u stadionu a je předvídána vysoká frekvence výskytu sportovců a diváků v parku u Ferdinandova pramene. Podle registrace se odhaduje příjezd přibližně 600 účastníků závodu.“

⁷ § 92 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

⁸ Podle § 14 a 15 zákona o Policii ČR, PČR spolupracuje s ozbrojenými složkami, bezpečnostními sbory, orgány veřejné správy a právníckými a fyzickými osobami. Upozorňuje orgány a osoby na skutečnosti o ohrožení či porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.

⁹ Mobilní Rozhlas může figurovat v pozici zprostředkovatele práva obracet se na Policii ČR pro ochranu bezpečnosti osob a majetku, podle § 2 a § 10 odst. 1 zákona č. 273/2008 o Policii ČR a dále využití obecní policie, podle § 1 až § 7 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

¹⁰ Rovněž ve smyslu označovat přestupky, podávat podněty k zahájení řízení podle § 74 odst. 4 zákona č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

trestné činnosti, v záležitostech vnitřního pořádku a bezpečnosti, při pořádání sportovní, kulturní nebo společenské akce, či zábavy s kontroverzním programem nebo programem, který má mezinárodní přesah, zvláštní charakter či místo akce. Informace přichází službou krátkých textových zpráv, e-mailem, hlasovou zprávou. Ústředí společnosti má dispečera, který selektuje zprávy a podle obsahu zprávu buď vyřadí, ponechá nebo ji v důvodných případech neprodleně předá Policii České republiky, Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo Zdravotnické záchranné službě prostřednictvím tísňových linek.¹¹ Ačkoli mají města převážně dobré zkušenosti s funkcí Mobilního Rozhlasu, existuje mnoho nezodpovězených otázek, například odborná erudovanost dispečera pro selekci dotazů, proces provádění analýzy, klasifikace a redukce podnětů, zvládnutí zátěžového toku závažných informací a jejich následná transkripce. Není rovněž známa forma supervize nad činností dispečera a uchování důležitých zpráv, což je interní záležitostí společností provozující zmíněnou aplikaci.

První možností zapojení do systému je bezplatná registrace na internetových stránkách, druhou je registrace přes aplikaci a třetí variantou je písemný formulář. Občan vstoupí do systému přihlášením a uvedením čísla svého mobilního telefonu v online formuláři. V rámci městského úřadu je určena kontaktní osoba jakožto koordinátor, který systém spravuje a vkládá do něj informace. Systém běží nepřetržitě, řešení podnětů je možné upravit a volit v čase, vybírat skupiny určených, cílených osob.

Opomíjeným aspektem v rámci realizace Mobilního Rozhlasu je zabezpečení, tzn. Jak efektivně chránit získaná, zpracovávaná a interpretovaná data. Z bezpečnostního pohledu je potřebné vnímat město jako komplexní organismus. V praktické rovině je žádoucí propojení aplikace Mobilního Rozhlasu a kamerových systémů se zvukovými a meteorologickými senzory, případně počítat i se zapojením čidel měřících kvalitu vody a ovzduší. Praxe ukazuje, že čím více jsou města schopná sledovat vztahy infrastruktury a důležitých subjektů pro fungování, tím větší je šance zajistit jejich komplexní ochranu. Kupříkladu zaznamenáním počátečního výtržnictví na vlakovém nádraží na kraji města je možné v důsledku předejít větším potenciálním škodám. Stejně tak to platí i u udržování hygienických povinností při pořádání veřejných hudebních akcí, případně při porušení jiných povinností plynoucích ze zákona o pozemních komunikacích. V pozitivním aspektu tato inteligentní technologie umožňuje propojení všech systémů do jednoho časového bodu, jehož výsledkem je získání relevantní informace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Dochází tak rovněž ke zkvalitňování služeb města a k dohledu nad infrastrukturou. V negativním smyslu se výrazně

¹¹ Dle § 7 odst. 5) zákona o Hasičském záchranném sboru, zřizuje Hasičský záchranný sbor kraje pracoviště pro příjem tísňového volání na jednotné evropské číslo 112.

otevřít možnost zásahu do sféry soukromí občanů a také možnost k nelegálnímu přístupu k informačním zdrojům, což může v důsledku způsobit kolaps dostupnosti služeb, infrastruktury, kritické infrastruktury. Vzniká také větší zdrojová závislost, jakožto citlivý následek vichřic, bouří či dokonce tornád, při kterých dochází na území měst k výpadku elektrického proudu. Nezanedbatelným faktorem je závislost na počtu registrovaných, aktivní zapojení občanů a pokrytí města. Potřebné je sledovat hodnotu využití ze strany občanů a počet konečných uživatelů, ke kterým informace doputují. V praxi se osvědčuje nezávislé porovnání těchto údajů mezi obdobně velkými městy.

- Kamerové systémy a jejich bezpečnostní analýza

Účelem kamerových systémů je předcházení páchaní trestných činů, dílčími úkoly jsou zajištění bezpečnosti občanů, zamezení vandalismu, dohled nad veřejným pořádkem a dopravní situací ve městě. Významnou roli hraje kamerový systém při vyšetřování skutečností, které se týkají protiprávního jednání. Provoz bývá zpravidla v duplicitní obsluze obvodních oddělení Policie České republiky a městské policie. V případě problémové situace jsou na místo vysláni policisté či strážníci.¹² Tento systém se příznivě osvědčuje u dopravních nehod k odhalení viníků, při stopování ukradených vozidel nebo též při pátrání po pohřešovaných osobách. Možností pro jeho využití je však podstatně víc, a to zejména při ochraně strategických míst, o čemž bude podrobněji pojednáno níže. Kamerové systémy v obcích jsou mimo těch, která monitorují krajská operační a informační střediska, zřizována na základě rozhodnutí zastupitelstev, která se opírají zpravidla o zprávy o stavu kriminality, projednávané na bezpečnostních radách a dále o sociologický průzkum. Mimo to v celé České republice funguje systém komunikace mezi zmíněným Krajským operačním a informačním střediskem u zaregistrovaných lidí s handicapem formou SMS a dále rozvinutí této funkce pro širokou veřejnost s argumentem možného teroristického útoku s šancí komunikovat se střediskem bez vědomí ostatních. Kamerový systém obce může doplňovat tuto funkci o přesnou identifikaci místa, lokálně poskytnout zcela přesnou polohu a popis situace pro zasahující složky integrovaného záchranného systému.

Málokdo ví, že s orientací u místa události mohou napomáhat i věci běžné. Existuje mnoho pomůcek, z nichž lze vyjmenovat čísla na lampách veřejného osvětlení, železničního přejezdu, jezu, mostu, kilometrovníky. Tyto body spolu s výsledkem sociologického průzkumu a

¹² Města mívají zpravidla uzavřenou koordinační dohodu s útvarem policie, dle § 16 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

policejních statistik¹³ vytváří relevantní odhad, kam nejlépe umístit koncové monitorovací zařízení. Sociologický průzkum bývá zaměřen na zodpovězení otázek u respondentů, zda se cítí ve městě bezpečně, ve které části města se cítí ohroženi, zda je obtěžuje v některých částech města velký provoz a hluk, dále může být zaměřen na překračování povolené rychlosti v obci, otázky v souvislosti s osobami pod vlivem drog a alkoholu, rušení nočního klidu, žebrání a obtěžování bezdomovci v okolí obchodních center, zda je dostatečné pouliční osvětlení a na dění u škol a sídlišť v souvislosti se šikanou dětí a seniorů ze strany nezletilých delikventů. Sociologické průzkumy neopomíjí také dotazy na to, jak by se mohla zlepšit práce veřejných institucí v oblasti bezpečnosti ve městě a na preferované lokality pro zavedení či rozšíření kamerového systému.

Hlavním významem je získání vizuálních dat z městských prostorů k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti. Města se zpravidla snaží prosadit co největší možné množství kamer, ovšem v důsledku jejich narůstajícího počtu roste i náročnost na finanční zajištění a lidské zdroje, proto nedochází k uspokojivému pokrytí všech kritických míst. Samotný monitoring z kamerových systémů má sledovací význam v reálném čase, rovněž však poskytuje i využití pro následnou forenzní analýzu, vedoucí k prokázání identity pachatele.¹⁴

Při použití kamerových systémů je potřebné celkové systémové řešení, což představuje schválenou bezpečnostní politiku s programem a cíli, kterých má být dosaženo. Bez analýzy současného stavu a zhodnocení bezpečnostních rizik mohou být kroky, které souvisí s realizací, nezdařilé, velmi často se tak stává, například při slepé instalaci kamerového systému a nedořešení otázky vytěžených dat,¹⁵ či jejich neuplatnění, nebo též umístění v problémových lokalitách, které nelze reálně bezpečnostně zajistit. Ve výsledku zásadní změnu může přinést bezpečnostní projekt, který schvaluje zastupitelstvo města. Velmi často využívanou platformou jest komplexní soubor klasifikace, extrakce a katalogizace informací obsažených ve vizuálních datech. To umožňují softwarové systémy, které mohou mapovat pohybové vzorce, rozpoznávat kriminální aktivity, zvýraznit nestandardní chování. K účelu využívání měst k ochraně budov a ke komplexní sektorové analýze, například k cíli regulování kulturních či společenských akcí, jsou ideálním prostředkem. Přesněji řečeno, jde o napojení na virtuální servery zobrazující kritický objekt či lokalitu obdobně jako při aplikaci počítačové hry, kde ovšem na rozdíl od zábavy dochází k vizualizaci skutečnosti. Tyto virtuální servery jsou tak

¹³ DIBLÍKOVÁ, S., CEJP, M., HULMÁKOVÁ, J., RASZAKOVÁ, T., ROUBALOVÁ, M., SCHEINOST, M., VEČERKA, K., ZHRŮVALOVÁ, P.: *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018*, str.11

¹⁴ Osvědčuje se zejména při pořádání politických, kulturních, sportovních akcí většího rozsahu, demonstracích a dopravních kolapsech, kde figuruje PČR v běžném provozu služby bez užití mimořádných či krizových opatření. Působení PČR je vymezeno v § 2 a § 20 v zákoně o Policii ČR, kde nelze požadovat jiných činností a povinností nežli těch, které jsou zákonem uvedeny.

¹⁵ Dle § 62 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii české republiky. Pokud jsou pořizovány záznamy ze stálých automatických systémů, plyne příslušným orgánům povinnost informovat o jejich zřízení veřejnost.

tvoreny ze subsystémů, které se odehrávají v rovině preventivních opatření, monitorování skutečného stavu a aktivních opatření, což zajišťuje rozkrývání latentní kriminality, ale také jiných nežádoucích jevů.

Za účelem ochrany svých zájmů a v rámci zavádění technických a vědeckých postřehů do výstavby a rekonstrukce měst se zaměřením k bezpečnému životu je často prováděn bezpečnostní audit. Jeho výstupem je kvalifikovaný návrh ideálního zabezpečení s eliminací hrozeb, a to s ohledem na jejich pravděpodobnost a dopad. Pro dosažení maximální spokojenosti se odpovídá na otázku, jak jsou účinná stávající bezpečnostní opatření. V tomto smyslu některá "chytrá města" spolupracují s European Forum for Urban Security, prostřednictvím něhož se pod supervizí zpracovává zmíněný bezpečnostní audit. Přestože s výstupem dojde k doporučení k rozšíření a modernizaci městského kamerového systému, je potřebné si uvědomit, že se jedná o nepřetržitý cyklus vyžadující průběžnou aktualizaci a modernizaci.

- Měkké cíle, kritická infrastruktura a objekty možného napadení

Z bezpečnostní strategie České republiky vyplývá,¹⁶ že na podkladě analýzy bezpečnostního prostředí lze identifikovat hrozby pro narušení bezpečnosti České republiky. Záměrem bezpečnostní politiky u měst je zacílit ochranu na své strategicky důležité objekty a zařízení, jejichž narušení může mít dopad na bezpečnost státu, zdraví a ochranu osob a majetku, lze tedy hovořit o kritické infrastruktuře měst. Dalšími objekty, které si rovněž zaslouhují ostražitost a ochranu, jsou objekty možného napadení a dále budovy vlastních priorit a měkké cíle. Do této kategorie můžeme zařadit například mateřské školky a školská a sportovní zařízení, kde je poměrně velká koncentrace osob s minimální ochranou. Jak v politickém, tak i v bezpečnostním či sociologickém významu je zde monitoring velkým přínosem, ať již formou dohledu od pouhé ostrahy, tak způsobem zmiňovaným v kamerových systémech.¹⁷ Tvrdé cíle již samy o sobě disponují vysokým stupněm ochrany, jsou zajištěny proti vniknutí a napadení, zpravidla se jedná o objekty bezpečnostních složek, vojenské a některé komerční objekty. Zpravidla proto jim města v zabezpečení nevěnují zvláštní pozornost.

¹⁶ K dispozici na <https://www.krizport.cz/soubory/data/dokumenty/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky> a pojmový slovník na <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-strategie-cr.aspx>.

¹⁷ V rámci ochrany takzvaných měkkých cílů lze úspěšně předcházet a zamezovat kriminalitě s pomocí kamerového monitoringu pořádané sportovní, kulturní a společenské akce. Více o zabezpečení na <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

Naopak velké pozornosti měst se dostává měkkým cílům, byť nejsou konkrétně definovány, lze je se znalostmi charakteru města snadno určit. Jedná se téměř vždy o místa s pravděpodobnou vysokou koncentrací osob, například v plné sezóně kolonáda s kulturní akcí, pořádaná sportovní klání na stadionu či citlivé místo s velkým počtem školních nebo předškolních dětí. Jedná se tak o snadno napadnutelné objekty nevojenského charakteru s vysokou frekvencí či koncentrací osob, jejichž narušení by způsobilo zejména psychologický dopad na fungování společnosti, ale i konkrétního systému, respektive objektu. Těmto místům a akcím v současnosti města věnují nejvyšší pozornost ve své matici rizik. V klasifikaci a zobrazování dopadů mají útoky na měkké cíle příznak takzvaných „černých labutí“, což znamená, že k nim dojde překvapivě, nečekaně a s maximálním psychologickým dopadem na veřejnost.

Objekty možného napadení jsou zapracovány v dílčím plánu obrany obce s rozšířenou působností, ten můžeme označit souborem dokumentů s věcnými, organizačními a personálními opatřeními k zajištění obrany státu v míru, ve stavu ohrožení státu, za válečného stavu. Legislativně jej řeší nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu. Objekty možného napadení mohou být shodné či korespondovat s některými tvrdými, tak i měkkými cíli, ale i prvky kritické infrastruktury. Obecně lze považovat za takové místo, které odpovídá svým charakterem kritické infrastruktuře,¹⁸ je spojeno s měkkými cíli a zároveň je i tvrdým cílem, například vlakové nádraží. Lze sloučit zájem ochrany měkkých cílů s objekty možného napadení, což je však nutné realizovat v rámci součinnosti s Armádou České republiky.¹⁹ Seznámení s objekty možného napadení vyžaduje pro civilní osobu minimálně přístup k utajované informaci stupně „Vyhrazené“.²⁰ V armádním režimu jsou tyto údaje vedeny v kategorii dokumentů „Pro služební potřebu“ a bližší sdělování údajů směřuje k vyzrazení utajované informace. Nicméně za dodržení striktních bezpečnostních pravidel a ve spolupráci s Armádou České republiky lze dosáhnout sladění a sdílení zájmů v zajištění perimetru ochrany těchto zmíněných objektů.

V rámci ochrany zmíněných cílů se v některých „chytrých městech“ plánuje i využívání technologií dronu s radarem pro širokospektrální monitoring a několik termálních kamer s funkcí Light Detection And Ranging (LIDAR), tj. řešení dálkového měření vzdálenosti laserem a mapování, jehož výsledkem je 3D projekce objektů. Zajištění zastoupení těmito nástroji

¹⁸ Podle zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona, jedná se o prvky, například stavby, zařízení, jejichž narušení může mít dopad na bezpečnost státu, zdraví a ochranu osob a ekonomiku.

¹⁹ Ve smyslu Národní strategie proti hybridnímu působení <https://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/narodni-strategie-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni.pdf>.

²⁰ § 6 odst. 3. zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

představuje dilema v otázkách bezpečnostní politiky měst v kontrastu s finanční náročností na pořízení, instalaci a servis, včetně výsledku interních politických komunálních debat v rámci zastupitelstev, která o uvedeném rozhodují.

Zástupci vedení z „chytrých měst“ proto oslovují Ministerstvo obrany ČR a Ministerstvo vnitra ČR, aby došlo k propojení zájmů zajištění bezpečnosti a předešlo se tak duplicitě ochrany konkrétních objektů.²¹

- Bezpečnostní politika, mobilní rozhlas a kamerový systém – pomocný nástroj k poskytování sociálních služeb

Nástrojem kontroly kriminality je bezpečnostní politika státu. Součástí je preventivní politika, která se zaměřuje na minimalizaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů, na práci s pachateli a na pomoc obětem trestné činnosti. Preventivní politika využívá metody nerepresivní, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů a v tomto případě můžeme hovořit o podílu města jako celku. Preventivní opatření zasahují do mnoha oblastí veřejného života, např. do oblasti sociální, zaměstnanosti, vzdělávání, trávení volného času, krizové intervence či urbanistického plánování. Její nezastupitelný význam je stále častěji zohledňován i v rámci bezpečnostní politiky měst. V tomto smyslu se nabízí využití propojení aplikací Mobilního Rozhlasu, kamerových systémů s poskytovateli sociálních služeb, zaměřených na ohrožené jedince a jejich rodiny, nebo skupiny obyvatel a rizikové lokality se snahou změnit socioekonomické prostředí. Pracovníci terénního programu jsou připraveni spolupracovat i s osobami blízkými uživatelů návykových látek, kterým například mohou poskytnout odborné poradenství, krizovou intervenci a jiné odborné služby. Lze tak rovněž rozšiřovat všeobecné povědomí občanů o kooperaci v rámci uvedených služeb. Probační a mediační služby testují své klienty pomocí orientačních rychlostestů na přítomnost infekčních nemocí, možnosti využití Mobilního Rozhlasu je v těchto situacích jsou jednoznačné.

Kamerové systémy naopak mohou napomoci tam, kde probíhá monitoring potencionálních míst, nasazování technických opatření včetně urbanistického plánování, cílené snižování rizik a hledání lokalit, na kterých by pracovníci sociálních služeb mohli kontaktovat nové uživatele. Lze jimi vyhledat klienty, na které upozorní jiné neziskové služby, nejčastěji pracovníci z center

²¹ Města zpracovávají dokumentace o uvedených objektech, a to k dílčímu plánu obrany. Zde jsou údaje vedené v režimu „Vyhrazené“. Dílčí plán obrany se zpracovává na základě nařízení vlády 139/2017 Sb., o plánování obrany státu.

podpory rodiny, či rozšiřovat upozornění, kdy se na vytipovaných místech nacházel pohozený použitý injekční materiál, o který by se případně mohli poranit občané města.

Kamerový systém může napomoci v informování občanů a jejich aktivizaci, kdy osoby bez přístřeší ve spolupráci s terénním programem nejčastěji využívají potravinovou pomoc, oblečení a deky, včetně ostatního materiálu, jenž je jim dán v konkrétní době k dispozici. Pracovníci terénního programu koordinují návazné služby, např. službu sociálního kurátora pro dospělé, službu veřejného opatrovníka. Existuje též organizace Fokus, jež může klientům zprostředkovat krátkou intervenci, která může přispět k případné změně jejich nepříznivé sociální situace.

Dochází k posilování systému prevence kriminality, včetně zlepšení podmínek pro realizaci národních, regionálních a lokálních preventivních strategií, jsou realizovány například terénní programy organizací jako je KOTEC o.p.s.,²² které poskytují uživatelům návykových látek službu výměnného programu a distribuci Harm Reduction materiálu. Zmíněný výměnný program je služba pro uživatele návykových látek, dochází k výměně použitého injekčního materiálu za sterilní a uživatelé návykových látek jsou tudíž motivováni donést co nejvíce použitého materiálu a nepohazovat jej někde venku, kde by mohl případně ohrozit obyvatele města. Aplikace Mobilní Rozhlas zde může výborně posloužit k informování občanů o dění na kritických místech a zároveň mít jejich zpětnou reakci. V případě městského kamerového systému lze operativně modifikovat jeho nastavení do drogově problémové lokality,²³ a to zejména k ochraně občanů a jejich majetku. Jak je již v oblasti bezpečnostní politiky známo, primárně aplikace drog není zásadním problémem, tím jest kriminalita s tím související, trestněprávní činnost k jejich obstarání, distribuce a následné násilnosti pod vlivem symptomů.

Uživatelům návykových látek není poskytován pouze výměnný program, také je jim dle potřeby dáвано odborné poradenství v rámci minimalizace zdravotních rizik plynoucích z užívání, jaké jsou možnosti léčby ze závislosti, zprostředkování a kontaktování návazných odborných služeb, možnost otestování pomocí orientačních rychlotestů. Zde se skrývá obrovský potenciál aplikací pro informování jak široké veřejnosti, tak samotných uživatelů.

Většina odborného poradenství v rámci minimalizace zdravotních rizik plynoucích z užívání návykových látek je podpořena i o tištěný informační materiál, který si klient odnáší z kontaktu s pracovníky terénního programu s sebou. Za užití aplikace Mobilního Rozhlasu nebude již v této formě nutný obslužný servis.

²² Více o realizaci uvedených programů na <https://www.kotec.cz>.

²³ Lze nastavení zaměřit s aktuálními informacemi z Mapy kriminality <https://kriminalita.policie.cz>.

- Mobilní Rozhlas a kamerový systém v prosazování práva životního prostředí

Mobilní Rozhlas a kamerový systém je možné aplikovat v souladu se Strategií prevence potírání trestné činnosti související s odpady na období 2021-2023.²⁴ Cílem je zlepšit podmínky orgánů v oblasti prosazování práva životního prostředí při prevenci a potírání trestné činnosti související s odpady.²⁵ Na základě této strategie jsou identifikovány základní body, u kterých se příznivě mohou prosadit zmiňované aplikace. Jedná se o vzájemnou spolupráci orgánů působících v oblasti práva životního prostředí, prosazování povědomí o životním prostředí, zvýšení informovanosti veřejnosti o problematice odpadů. Definovaná opatření mají za cíl odstranit nebo zmírnit definované nedostatky. Jsou formulována jako úkol, za jehož plnění je zodpovědný orgán, či úřad a zároveň je stanoven časový rámec, ve kterém má být splněn. Bezpečnostní politika tak může být posilována za použití výše uvedených systémů a aplikací ke zmenšování rozsahu kriminality a jejích následků i v oblasti práva životního prostředí.

- Kybernetická bezpečnost

Oblast kybernetické bezpečnosti je zásadní aspekt bezpečnostního prostředí. Všechna „vyspělá“ města a obce jsou závislé na fungování informačních systémů a elektronických komunikací. V současném bezpečnostním prostoru je nezbytné respektovat kybernetickou bezpečnost ve smyslu zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a dále dle vyhlášky č.82/2018 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních, náležitostech podání v oblasti kybernetické bezpečnosti a likvidaci dat.

Kybernetická bezpečnost je ve vztahu k zajištění výstupů z Mobilního Rozhlasu a kamerového systému důležitým opatřením. Kyberútoky jsou novou zbraní, jelikož virtuální svět již není doplňkem reality, nýbrž je jeho integrální součástí. Ataky hackerů mohou narušit dodávky elektřiny, shromažďovaná data, finanční toky. Schopnost odolat těmto hrozbám je naprosto klíčová pro bezpečnou aplikaci systémů a platforem v praxi. V tomto smyslu města dbají na zabezpečení svých dat vnitřní počítačové sítě – například prostřednictvím firewall FortiGate 200D, který obsahuje antivirový program, kontrolu stran s omezením jejich obsahu a rozsahu. Servery bývají zajištěny centrální správou Antivirus Business Edition s jejich denní

²⁴ Uvedená Strategie je dispozici na webových stránkách MVČR <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-a-potirani-trestne-cinnosti-souvisejici-s-odpady.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

²⁵ JELÍNKOVÁ, J., HEVELKOVÁ, S., *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 190.

zálohovací aplikací Acronis Backup 12. 5, a to vše na vyhrazeném zařízení Network Attached Storage.

„Chytrá města“ chtějí v souvislosti s modernizací a novými instalacemi kamerových systémů vybavit tato zařízení těmi nejmodernějšími nástroji k zabezpečení dat.²⁶ K účelu ochrany objektů možného napadení a ochrany měkkých a tvrdých cílů mají aktivně stopovat slabá a nechráněná místa, potenciální cesty útoku a zároveň automaticky přiřazovat nápravná řešení. Operační systémy jsou tak instalovány ve shodě s doporučením Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost a každý software se ještě před samotným nasazením do provozu otestuje v provozním režimu.

Zdůvodnění zvýšené kybernetické ochrany má vazbu na zvyšování transparentnosti a efektivity veřejné správy. S ohledem na stoupající počty útoků v kyberprostoru je žádoucí chránit město v bezpečnostních informačních systémech veřejné správy. Cílem je tedy kombinace řešení – zlepšení ochrany měkkých a tvrdých cílů, prvků kritické infrastruktury, objektů možného napadení, zvolených priorit měst s dovybavením a instalací informační a komunikační struktury napojené na zmodernizovaný kamerový systém. V neposlední řadě se jedná též o interní bezpečnostní opatření skýtající zabezpečení dat kryptografickými prostředky, včetně samotného fyzického zabezpečení klíčových lokalit a prostor.

V rámci zajištění konkrétního provozu kybernetické bezpečnosti prodejci zahrnou kybernetickou bezpečnost do kamerových systémů a integrátoři poučí koncové uživatele, v tomto případě dispečery, o bezpečném ovládání zařízení a ukládání dat. Riziko kybernetického útoku se tak výrazně sníží v souvislosti s prováděnou aktualizací, ovšem to již není dostatečné. Pro bezpečnost je zapotřebí učinit více, v tomto směru pokulhává společný normativní základ, který by umožňoval vzájemnou funkčnost zařízení od rozdílných výrobců. Byl by tak pro všechny potřebné subsystemy jeden seznam podmínek, které musí být splněny, aby bylo celé zařízení chráněno před kybernetickými útoky.

Většina kybernetických útoků vyústí v neobslužnost funkce, přičemž za nimi stojí útoky DDoS (Distributed Denial of Service). Rizikem jsou rovněž technické chyby na straně dotčených provozovatelů služeb. Vedle narušení neobslužnosti se objevují také kódy, při kterých může dojít k případům průniků s následnou kompromitací sledovaného, nebo ukládaného materiálu. Při tomto narušení informační bezpečnosti se jedná zpravidla o ransomwarový útok, kdy se útočníkům podaří po průniku odejmout údaje a následně vyhrožují jejich zveřejněním. Nebo se může jednat o ransomware LockBit, který zašifruje část

²⁶ Dle § 3 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

infrastruktury soukromé společnosti, přičemž se jedná o kód, který v roce 2021 patří mezi nejrozšířenější, napadající organizace po celém světě. Z dostupných informací z Národního úřadu kybernetické bezpečnosti se využívá k identifikaci hrozeb před útoky matice MITRE ATT&CK, která slouží jako přehled známých technik, taktik a pro zjištění jejich četnosti. Pro kamerové systémy a aplikace obdobné Mobilnímu Rozhlasu je zřejmě největším rizikem Endpoint Denial of Service: Application or System Exploitation, technika, při které se zneužije softwarových zranitelností k tomu, aby způsobily výpadek aplikací a tím narušily jejich kompletní dostupnost. Některé systémy se po výpadku mohou restartovat samy, avšak útočníci dokážou zranitelnost zneužívat stále dokola a tím způsobí konstantní nedostupnost. Do běžné praxe již patří služby, na které útočníci také často cílí, jako webové stránky měst a obcí, datové služby, e-mailové služby nebo webové aplikace. Útoky tohoto typu způsobují zablokování komunikace z IP adres útočníka, blokováním portů, anebo protokolů, kterých útočník pro škodlivou komunikaci zneužije.

Komplexně je zaznamenáván narůstající výskyt způsobených škod následkem kybernetických incidentů všeho druhu.²⁷ Bez nadsázky se jedná o kriminalitu budoucnosti. V kapitole vykazují uvedené aktivity vysokou latenci, přičemž bezpečnostní složky disponují personálními a technickými možnostmi se zabývat jen těmi nejzávažnějšími. Jejich odhalení a dokazování je velmi obtížné a nákladné.

- Další kroky pro bezpečnostní politiku v „chytrých městech“

Pro zajištění bezpečnostních zájmů České republiky je rozvíjen bezpečnostní systém, který spojuje rovinu politickou, vojenskou, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel. V tomto smyslu je nedílnou součástí činnost samospráv při zajišťování bezpečnosti měst. Cílem měst je odolávat buď již známým nebo předvídatelným hrozbám, které mohou nepříznivě působit na jednotlivé subjekty, hovoříme tak primárně o ochraně prvků kritické infrastruktury, objektech možného napadení, měkkých cílů, aby byla zachována stabilita, struktura systému, integrita a společenský řád. Byť je vztah kritické infrastruktury a měkkých cílů rozdílný, jelikož se kritická infrastruktura primárně orientuje na zachování funkcí staveb, zařízení a prostředků, zatímco ochrana měkkých cílů spočívá zejména v ochraně životů a zdraví lidí v kinech, tržištích, sportovních akcích atp., lze však v záměru bezpečnostní politiky měst pro ně zvolit jednotný způsob ochrany, čímž se pak chráněné zájmy překrývají.

²⁷ Vyhláška č. 82/2018 Sb., o kybernetické bezpečnosti, v tomto smyslu řeší kybernetické incidenty a reaktivní opatření.

Na základě nových praktických zkušeností lze dovodit výhody Mobilního Rozhlasu a obdobných aplikací realizovaných městy. Pro informace ze samosprávy, nejen z oblasti bezpečnosti, není již nutné aktivně vyhledávat úřední desku, nýbrž kýžené zprávy lze sledovat z mobilního telefonu. Je možné zprávy zaměřit podle potřeby, například k posílení pocitu bezpečí občanů před neohleduplnými sousedy, při podávání informací pro handicapované, nevidomé a slabozraké, také při předcházení trestné činnosti a všeobecně v záležitostech vnitřního pořádku a bezpečnosti. Mohou být rovněž pomocníky při pořádání větších sportovních, kulturních nebo společenských akcí či událostí s kontroverzním nebo zvláštním charakterem. V tomto smyslu je cestou do budoucna podíl uvedených aplikací na zapojení v ochraně měkkých cílů, tedy frekventovaných míst, snadno napadnutelných objektů, jež nejsou nepřetržitě střežena. Pozitivem je, že nabízí oboustranný dialog, což umožňuje například Policii České republiky lokálně využít tyto platformy pro zacílené informování spoluobčanů.

Rozvoj kladných poznatků bude ve využití Mobilního Rozhlasu sloužit pro rámec prevence kriminality ve školách a školkách, kde probíhá vzájemně pružná komunikace mezi rodiči a školským zařízením. Umožňuje znát rychlou odpověď na podnět a dává možnost k oboustranné reakci.

Nevýhodou aplikací je, že se výrazně otevírá možnost zásahu do sféry soukromí občanů a k nelegálnímu přístupu k informačním zdrojům, což může v důsledku způsobit kolaps dostupnosti služeb. Pochybná je centrální evidence dotazů, kdy jedna osoba v celém regionu, jakýsi operační důstojník Mobilního Rozhlasu, sám selektuje, jaké kritické zprávy budou předány složkám integrovaného záchranného systému²⁸ či orgánům činným v trestním řízení. Vzhledem k nedostatku zdrojových informací o interní organizaci v Mobilním Rozhlase nelze přesně vyhodnocovat personální zajištění operační činnosti, avšak na základě praktických zkušeností se jeví forma obsluhy poddimenzovaná. Nezanedbatelným negativním aspektem je také závislost na počtu registrovaných a na aktivním zapojení občanů do pokrytí města. Je potřebné sledovat hodnotu využití ze strany uživatelů a nesoustředit se pouze na vkládané informace.

Účelem kamerového systému je zejména zajištění bezpečnosti občanů, předcházení páčání trestné činnosti, zamezení vandalismu, dohled nad veřejným pořádkem a poskytnutí podkladů k vyšetřování skutečností nasvědčujících protiprávnímu jednání. Provoz systému bývá v duplicitní obsluze obvodního oddělení Policie České republiky a městské policie. Plánované

²⁸ Dle §4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

změny nastávají v ochraně budov a v komplexní sektorové analýze. V zájmu ochrany měkkých cílů je již zaměření kamerového systému soustředěno na regulování sportovních a společenských akcí a rovněž na monitoring u školských zařízení. Více důrazu bude kladeno na prvky kritické infrastruktury a objekty možného napadení s realizací v rámci součinnosti s Armádou České republiky. Negativem v rozšiřování kamerového systému je jeho vysoká finanční náročnost modernizace. Nejvyšší investice připadne na upgrade systémů ke klasifikaci a katalogizaci informací obsažených ve vizuálních datech a náklady k zajištění kybernetické bezpečnosti.

Zdůvodnění používání Mobilního Rozhlasu, rozšiřování a modernizace kamerového systému má vazbu na zvyšování transparentnosti a efektivity veřejné správy, s žádoucí politikou realizace zajištění všeobecné bezpečnosti. Prioritou měst je nyní i dovybavení a instalace informační a komunikační struktury napojené na zmodernizovaný kamerový systém.

- Seznam zdrojů literatury

DIBLÍKOVÁ, S., CEJP, M., HULMÁKOVÁ, J., RASZAKOVÁ, T., ROUBALOVÁ, M., SCHEINOST, M., VEČERKA, K., ZHŘÍVALOVÁ, P.: *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018*. ISBN 978-80-7338-179-0.

DIBLÍKOVÁ, S., HULMÁKOVÁ, J., VEČERKA, K., SCHEINOST, M., CEJP, M., PEŠKOVÁ, M.: *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2017*. ISBN 978-80-7338-172-1.

JELÍNKOVÁ, J., HEVELKOVÁ, S., *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 264 s. ISBN 978-80-7400-839-9.

ŠTEINBACH, M., SLESINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK M., HLAVÁČOVÁ K.: *Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb.* Wolter Kluwer: 2019, 300 s. ISBN 978-80-759-8193-6.

- Legislativní zdroje

Nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu.

Nařízení vlády č. 462/ 2000 Sb., k provedení některých ustanovení krizového zákona.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Vyhláška č. 82/2018 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

- Internetové zdroje

<http://bezport.kr-karlovarsky.cz/>

<https://www.mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/narodni-strategie-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni.pdf>

<https://www.hzscr.cz/>

<https://kriminalita.policie.cz>

<https://www.kpbi.cz/>

<https://www.kotec.cz>

<https://www.krizport.cz/soubory/data/dokumenty/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky>

<https://www.mvcr.cz/>

<https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx/>

<https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

<https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-strategie-cr.aspx>

<https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-a-potirani-trestne-cinnosti-souvisejici-s-odpady.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

<https://www.nbu.cz/>

<https://www.neogenia.cz/o-nas/>

<https://www.nukib.cz/>